

Procesy suburbanizacji a zmiany struktury użytkowania ziemi w gminach powiatu toruńskiego

mgr Karol Piątkowski

Student kierunku: Zintegrowane Planowanie Rozwoju

Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Urząd Gminy Obrowo

Plan prezentacji

1. Cel pracy i metody
2. Położenie geograficzne powiatu toruńskiego
3. Struktura użytkowania ziemi w gminach powiatu toruńskiego w 2002 i 2018 roku
4. Suburbanizacja w gminie Obrowo
5. Analiza SWOT
6. Podsumowanie

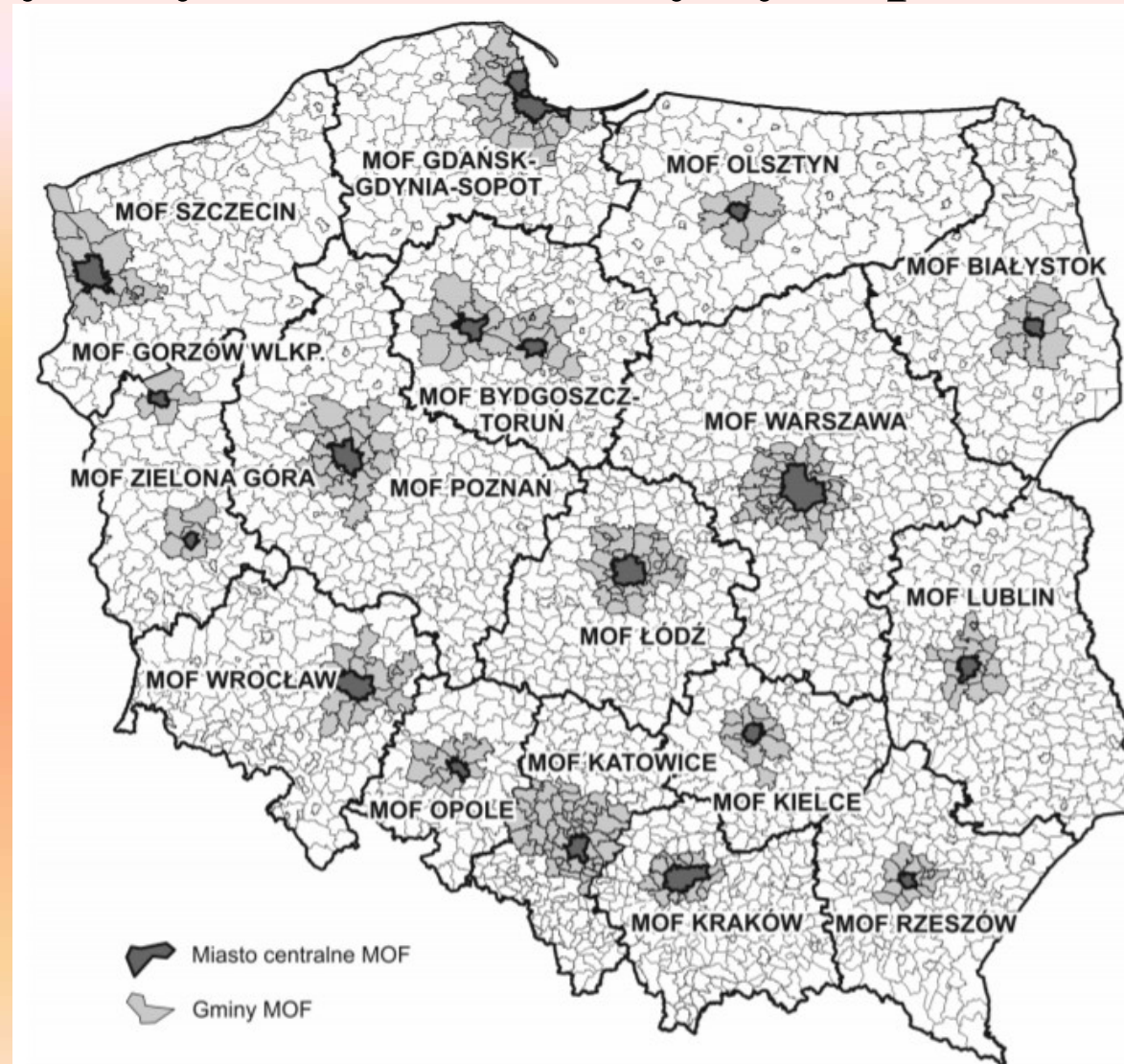
Cel pracy i metody

- Celem referatu jest zaprezentowanie zmian w zakresie struktury użytkowania ziemi w powiecie toruńskim w układzie referencyjnym gmin w okresie 2002-2018. Szczegółowej analizie poddano następujące grupy: użytki rolne, lasy oraz grunty zabudowane i zurbanizowane.
- Wyniki analiz zostały przedstawione na kartogramach wykonanych w programie ArcGIS-ArcMap 10.6.1. na podstawie danych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii wykorzystanych podczas ćwiczeń: **Rozwój obszarów wiejskich** w ramach modułu: **Rozwój miast i obszarów wiejskich** na kierunku: **Zintegrowane Planowanie Rozwoju**.

Materiały źródłowe

- ✓ Linkowski A., Piątkowski K., 2019, *Rozwój obszarów wiejskich w powiecie toruńskim - wybrane sposoby oceny poziomu rozwoju*, Praca ćwiczeniowa napisana w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej pod kierunkiem dr Ewy Kacprzak
- ✓ Dane z Urzędu Gminy Obrowo
- ✓ Literatura
- ✓ BDL GUS

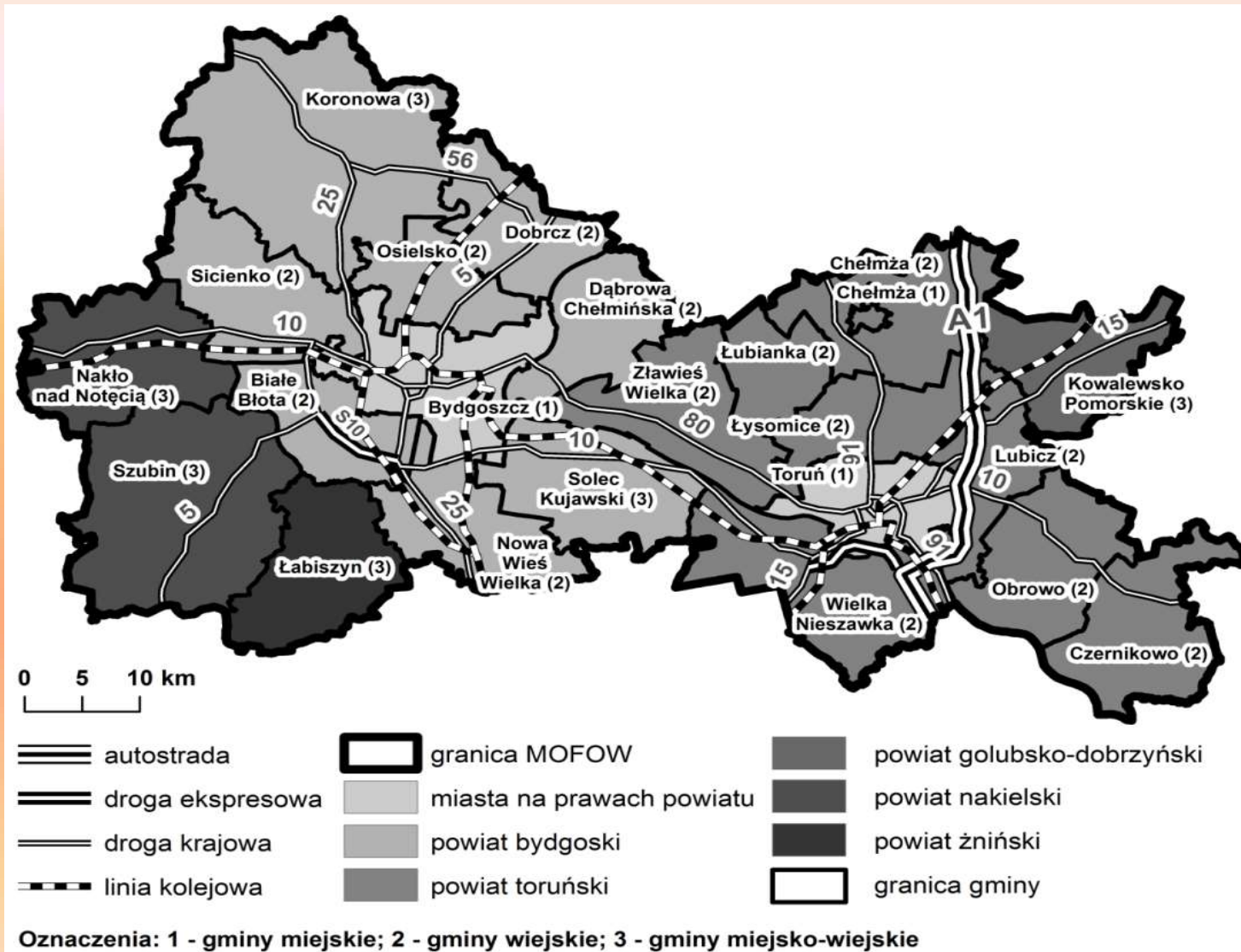
Syntetyczna charakterystyka położenia

Ryc. Rozmieszczenie MOF w Polsce

Źródło: Kaczmarek (2017)

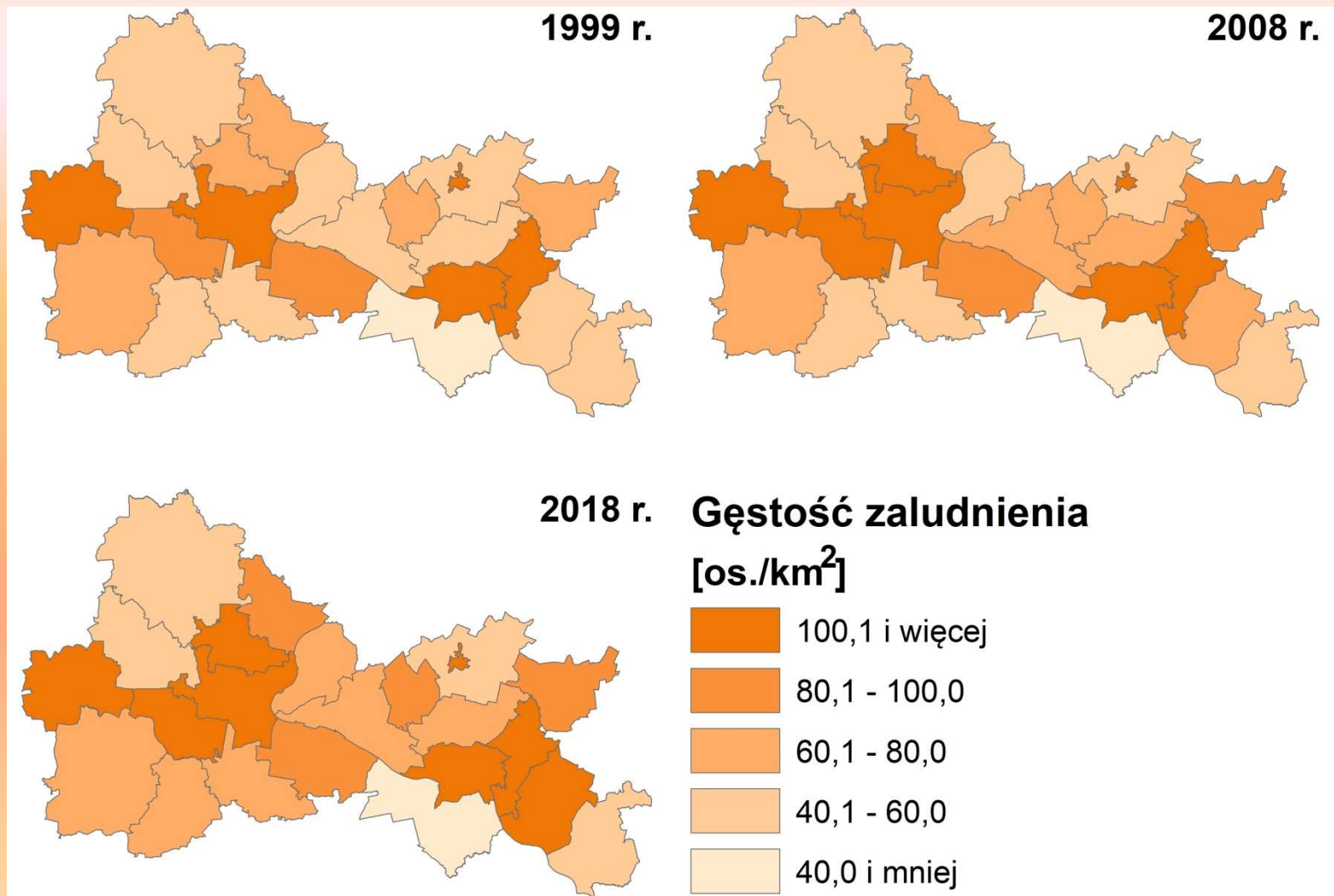
Syntetyczna charakterystyka położenia

Ryc. Gminy wchodzące w skład MOFOW – Bydgoszczy i Torunia

Źródło: Piątkowski (2019)

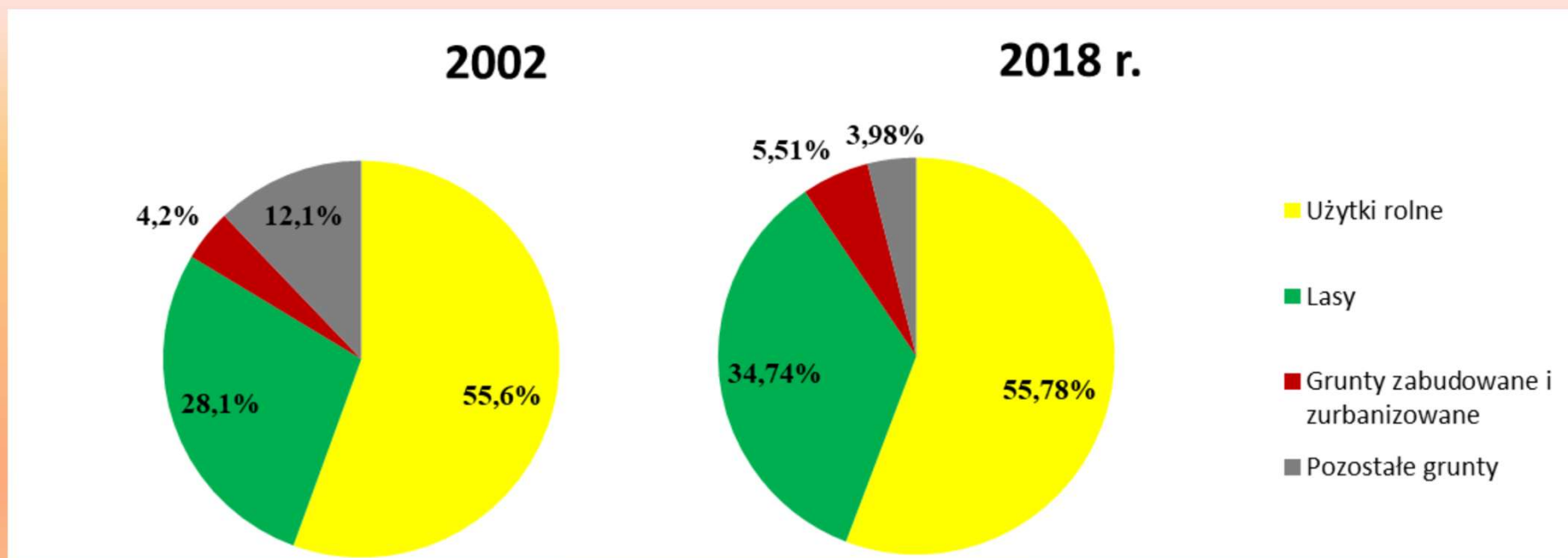
Charakterystyka demograficzna obszaru

Ryc. Gęstość zaludnienia w gminach miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Bydgoszczy i Torunia w 1999, 2008 i 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

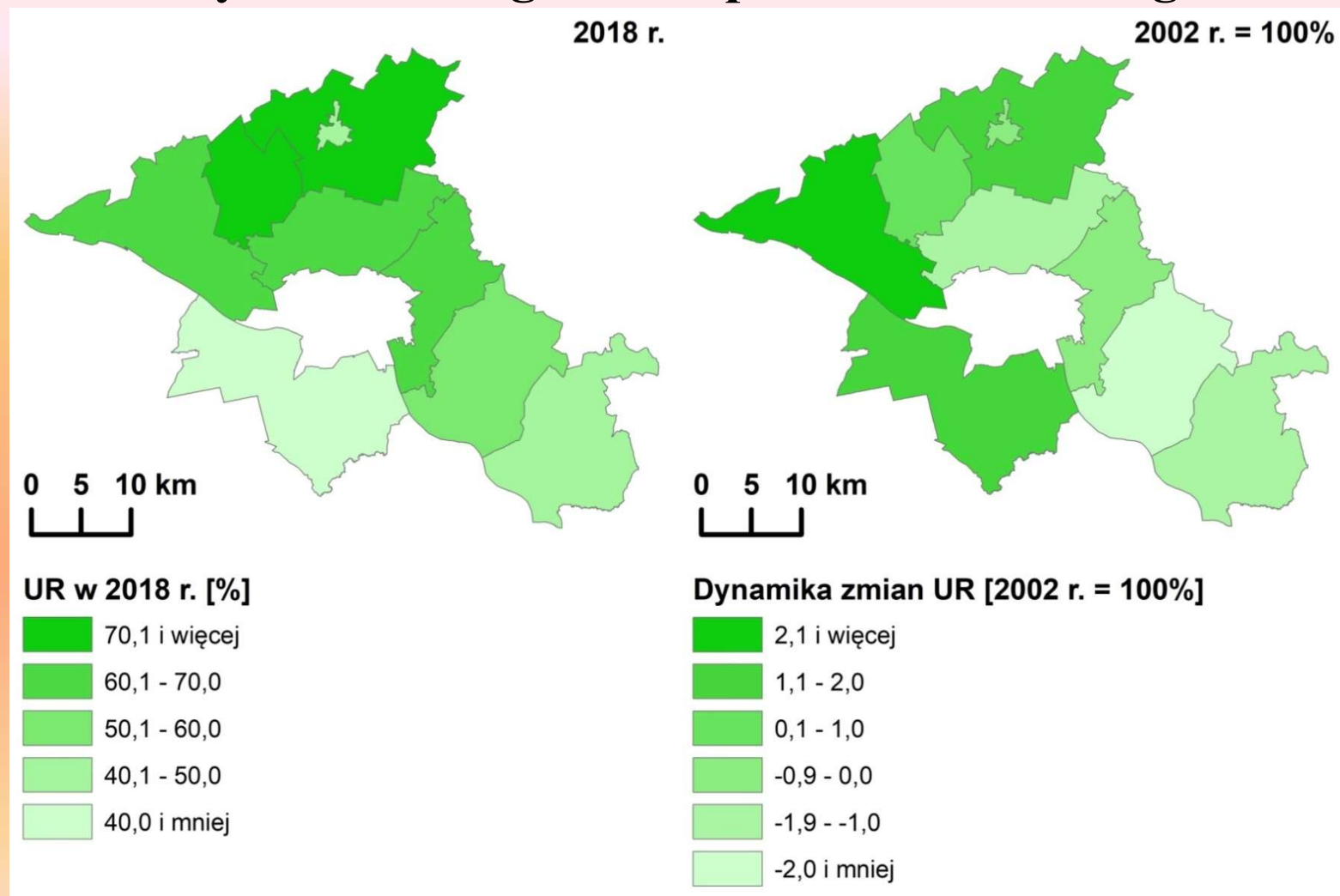
Struktura użytkowania ziemi w powiecie toruńskim

Ryc. Struktura użytkowania ziemi w powiecie toruńskim w 2002 i 2018 roku

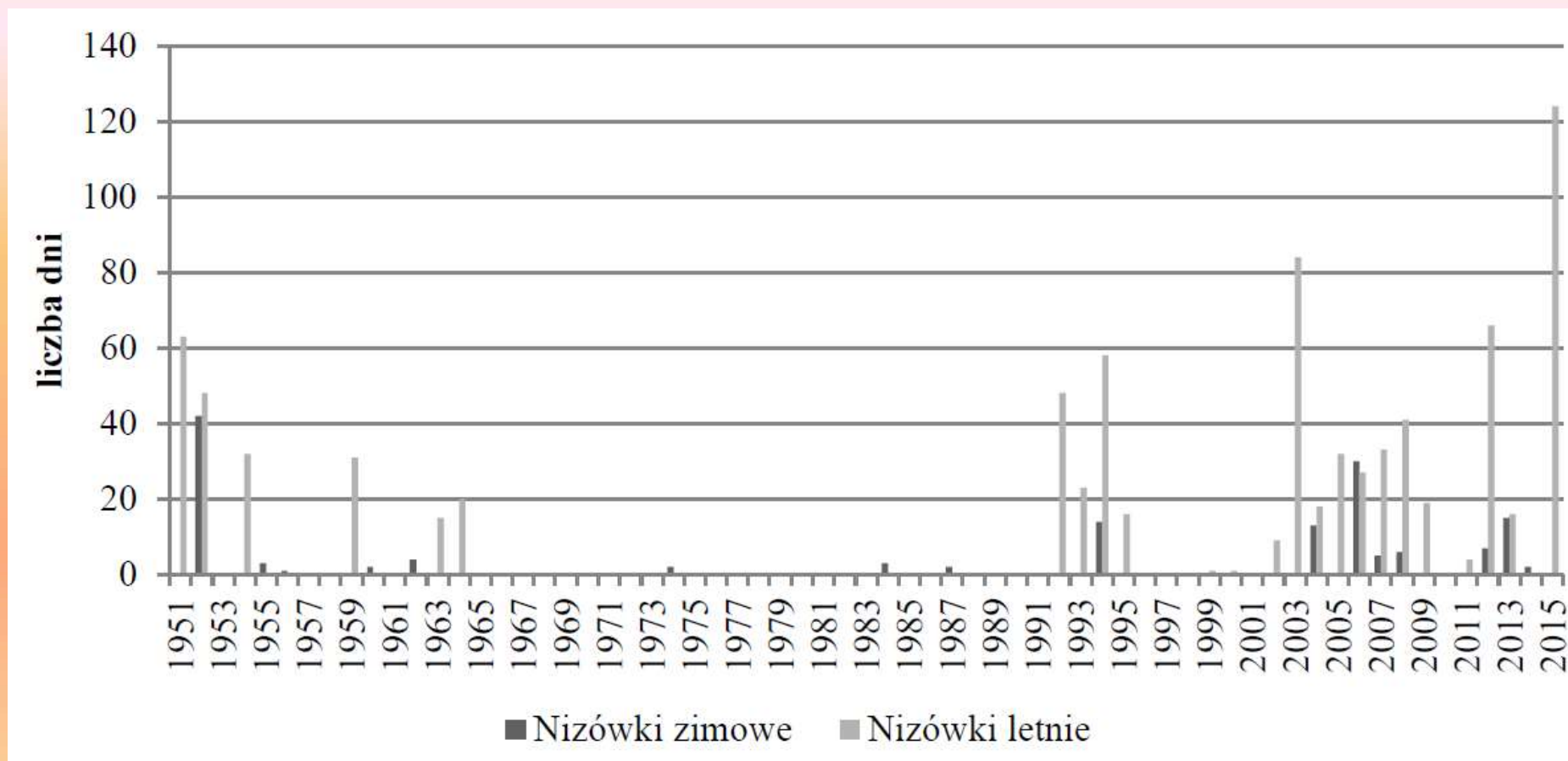
Źródło: Opracowali K. Piątkowski i A. Linkowski (2019) na podstawie danych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii wykorzystanych podczas ćwiczeń: Rozwój obszarów wiejskich w ramach modułu: Rozwój miast i obszarów wiejskich na kierunku: Zintegrowane Planowanie Rozwoju

Użytki rolne w gminach powiatu toruńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii wykorzystanych podczas ćwiczeń: Rozwój obszarów wiejskich w ramach modułu: Rozwój miast i obszarów wiejskich na kierunku: Zintegrowane Planowanie Rozwoju

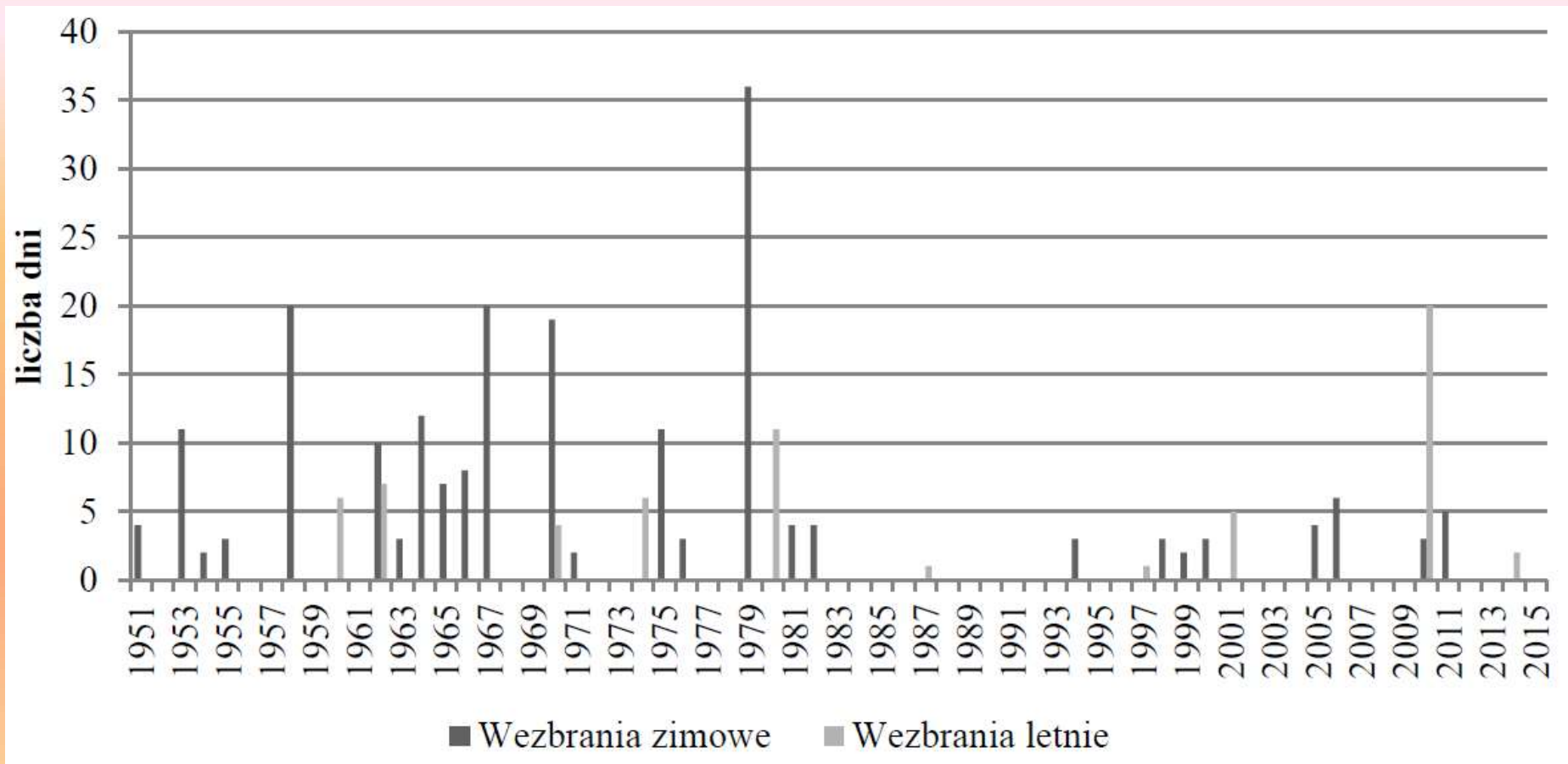
Nizówki na Wiśle

Ryc. Liczba dni ze stanami wody ≤ 178 cm na Wiśle w Toruniu w okresie 1951-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Roczników hydrologicznych wód powierzchniowych. Wisła (1951-1983) oraz danych IMiGW-PIB (1984-2015)

Wezbrania na Wiśle

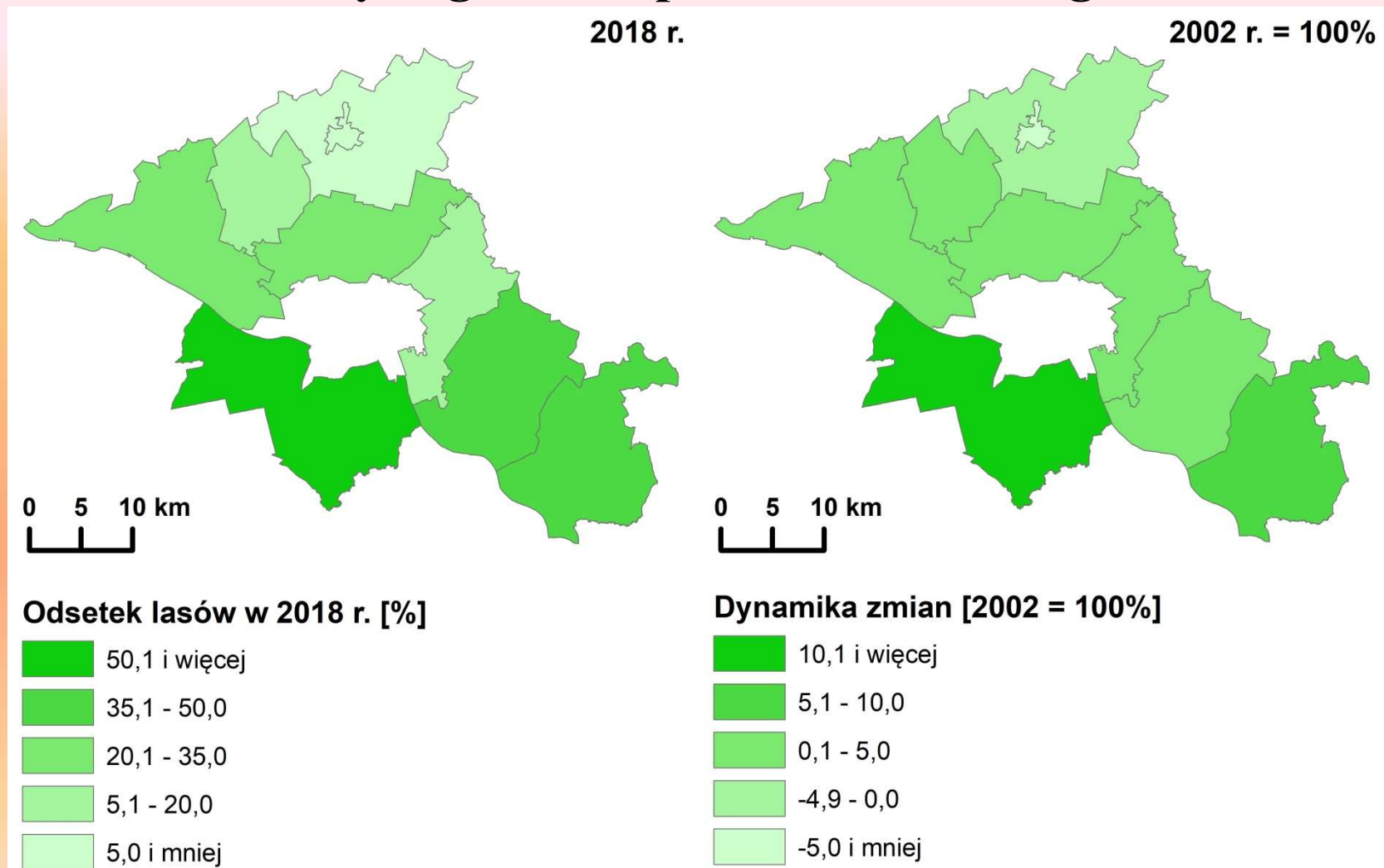
Ryc. Liczba dni ze stanami wody ≥ 650 cm na Wiśle w Toruniu w okresie 1951-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Roczników hydrologicznych wód powierzchniowych. Wisła (1951-1983) oraz danych IMiGW-PIB (1984-2015)

Zadrzewienia śródpolne w krajobrazie rolniczym

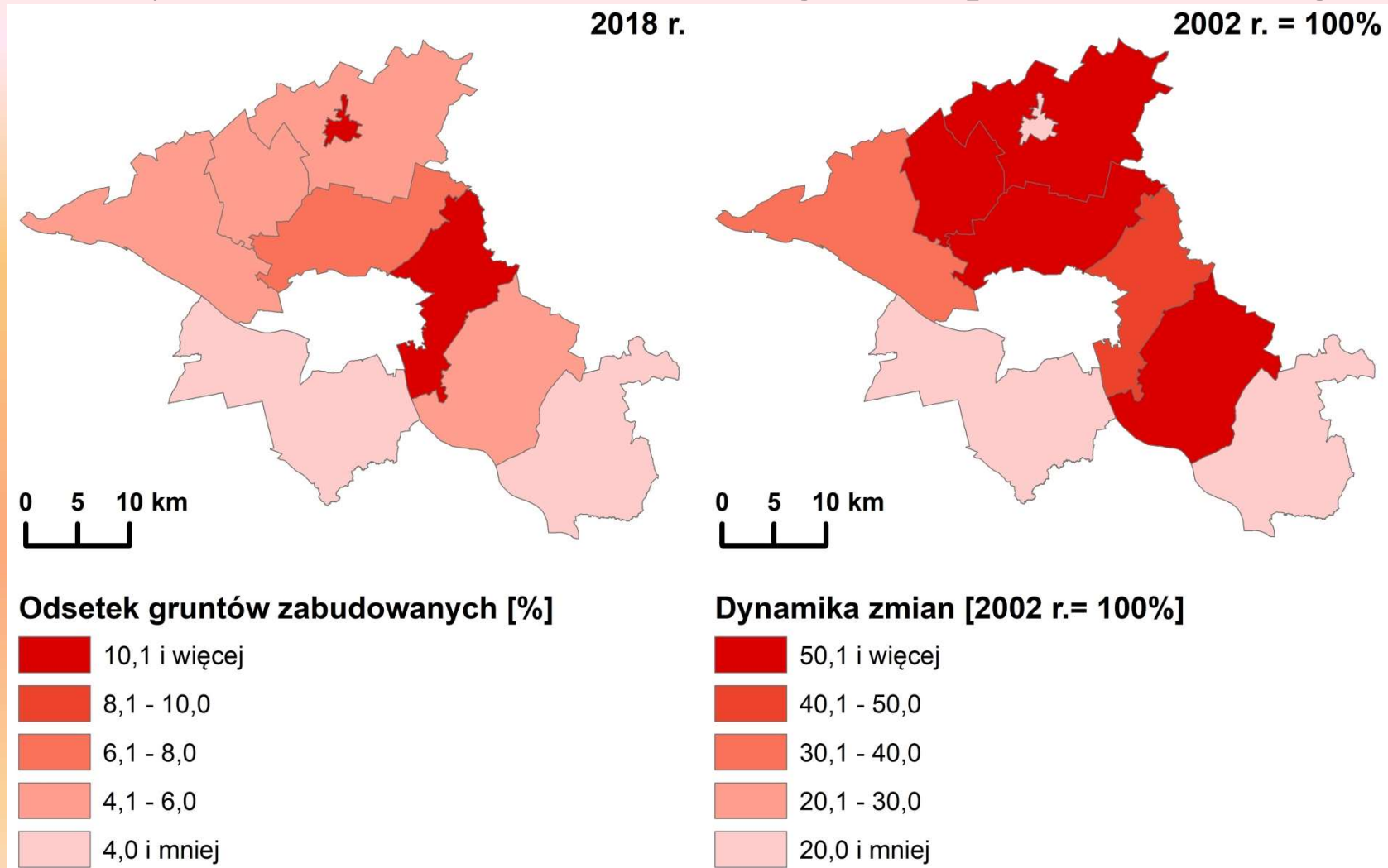

Lasy w gminach powiatu toruńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii wykorzystanych podczas ćwiczeń: Rozwój obszarów wiejskich w ramach modułu: Rozwój miast i obszarów wiejskich na kierunku: Zintegrowane Planowanie Rozwoju

Grunty zabudowane i zurbanizowane w gminach powiatu toruńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii wykorzystanych podczas ćwiczeń: Rozwój obszarów wiejskich w ramach modułu: Rozwój miast i obszarów wiejskich na kierunku: Zintegrowane Planowanie Rozwoju

Tab. 1. Liczba uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) przez Rady Gmin oraz ich łączna powierzchnia w gminach powiatu toruńskiego i bydgoskiego

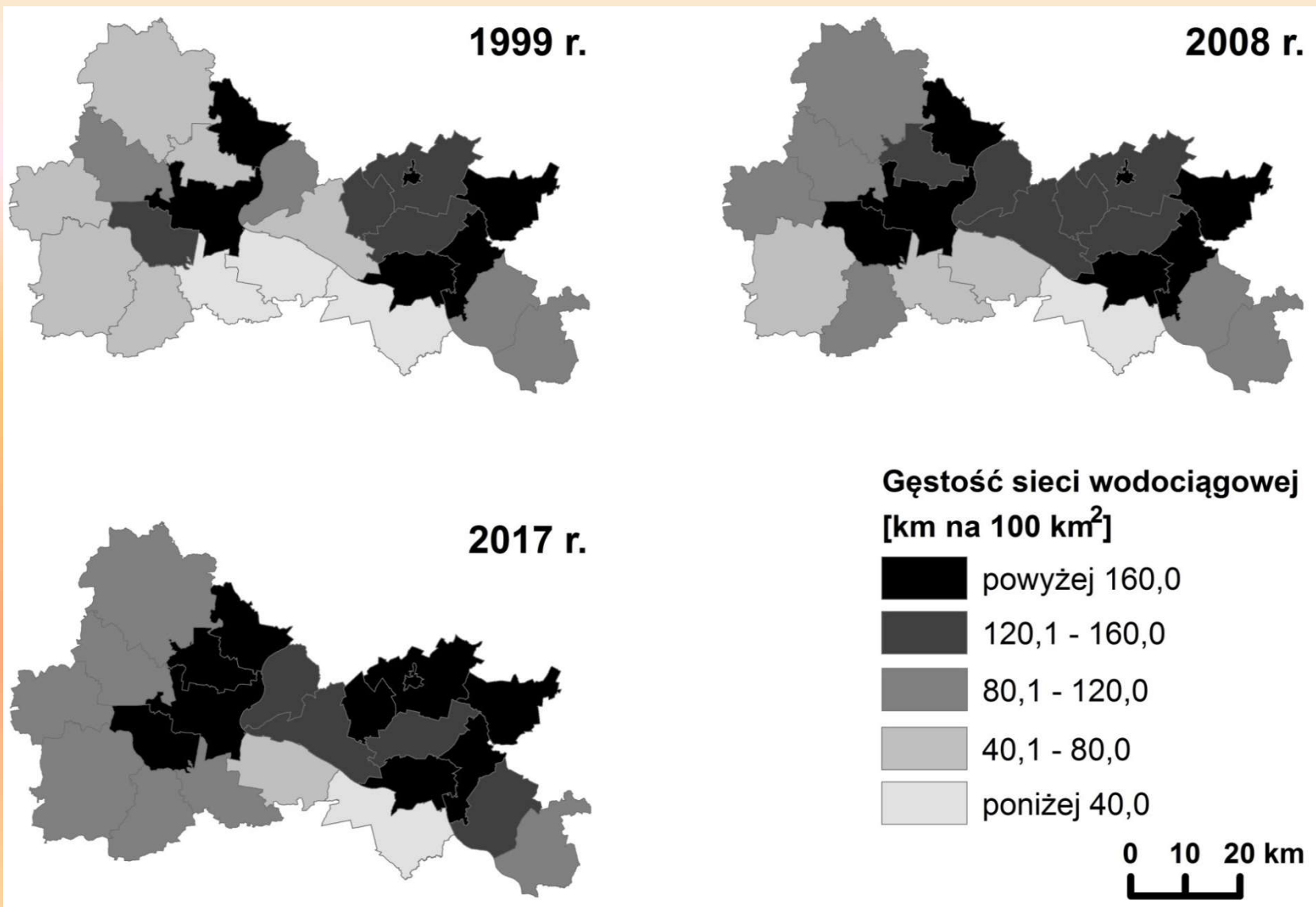
Lp	Nazwa gminy	MPZP ogółem [szt.]	Łączna powierzchnia obszaru objętego MPZP [ha]	Odsetek pokrycia MPZP w ogólnej powierzchni [%]	Liczba decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego [szt.]		Liczba decyzji o warunkach zabudowy [szt.]	
					2009	2017	2009	2017
1	Toruń (1)*	195	5911	51,2	70	50	322	201
Powiat toruński								
2	Chełmża (1)	19	650	83,0	0	0	9	9
3	Chełmża (2)	115	1120	6,3	14	9	69	58
4	Czernikowo (2)	1	355	2,1	6	13	63	49
5	Lubicz (2)	19	2980	28,2	9	12	80	45
6	Łubianka (2)	24	285	3,4	15	26	125	219
7	Łysomice (2)	20	496	3,9	18	28	198	219
8	Obrowo (2)	1	100	0,6	55	68	546	640
9	Wielka Nieszawka (2)	54	1192	5,5	2	4	1	3
10	Zławieś Wielka (2)	109	1023	5,8	26	30	251	289

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Suburbanizacja w strefie podmiejskiej Torunia

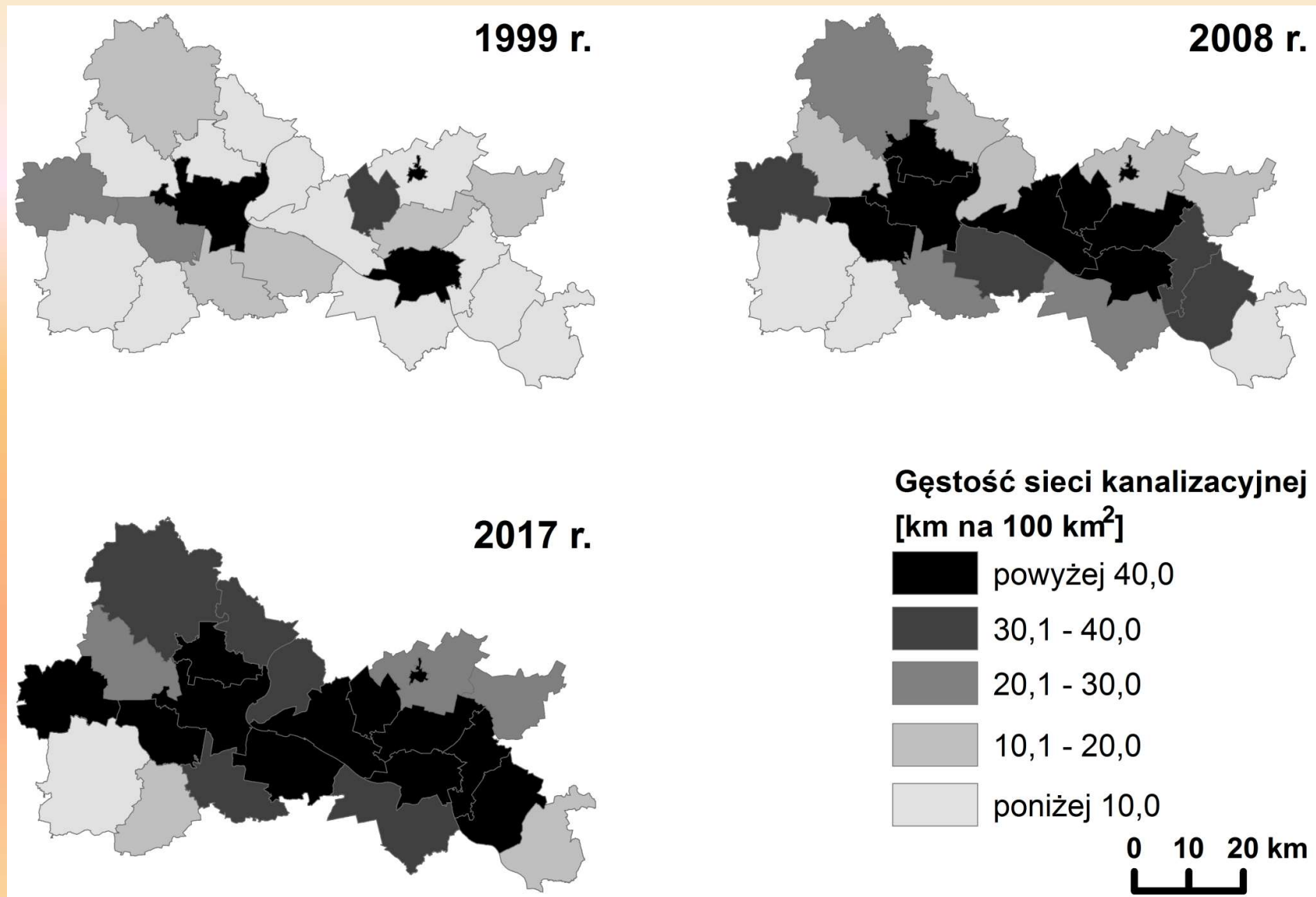

<https://www.youtube.com/watch?v=Gn1HLFraepY>

Ryc. Gęstość sieci wodociągowej w gminach miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Bydgoszczy i Torunia w 1999, 2008 i 2017 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Ryc. Gęstość sieci kanalizacyjnej w gminach miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Bydgoszczy i Torunia w 1999, 2008 i 2017 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Tereny gminy Obrowo w latach 40. XX wieku

0 1 2 km

kościół

<i>Jezioro Osieckie</i>	nazwa jeziora		ciek		drogi i ścieżki		łąka i pastwisko
Józefowo	nazwa miejscowości		jezioro		linia kolejowa		teren rolny
<i>Kolonia Obrowo</i>	nazwa kolonii		koryto Wisły		bagno		zabudowa
	park wiejski		ostroga rzeczna		las		granica gminy

Opracował mgr Karol Piątkowski w programie ArcGIS-ArcMap 10.6.1 na podstawie niemieckich map Topographische Karte 1:25 000 [arkusze: Gramtschen - 1940; Preuß Lanke - 1930; Schillno - 1940; Schwarzendorf - 1944; Alexandrow - 1944; Nessau - 1944]

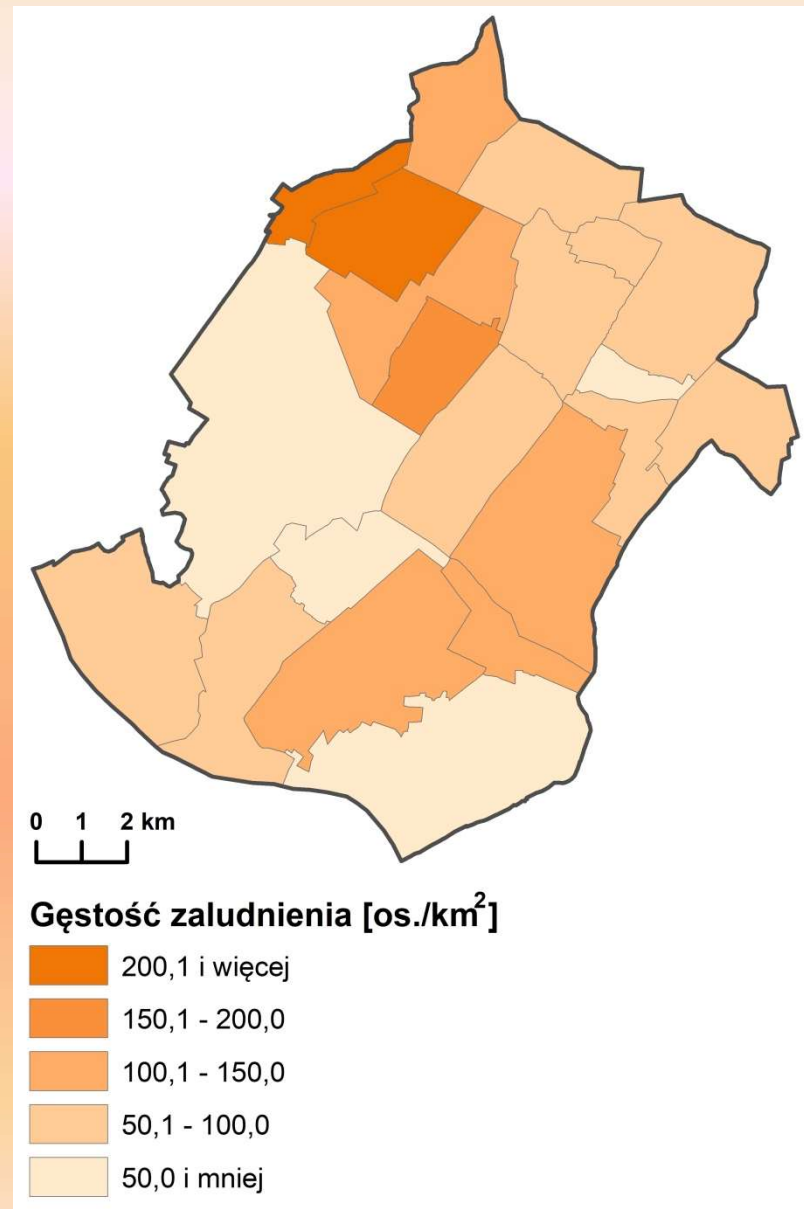
Mapa Gminy Obrowo

0 1 2 km

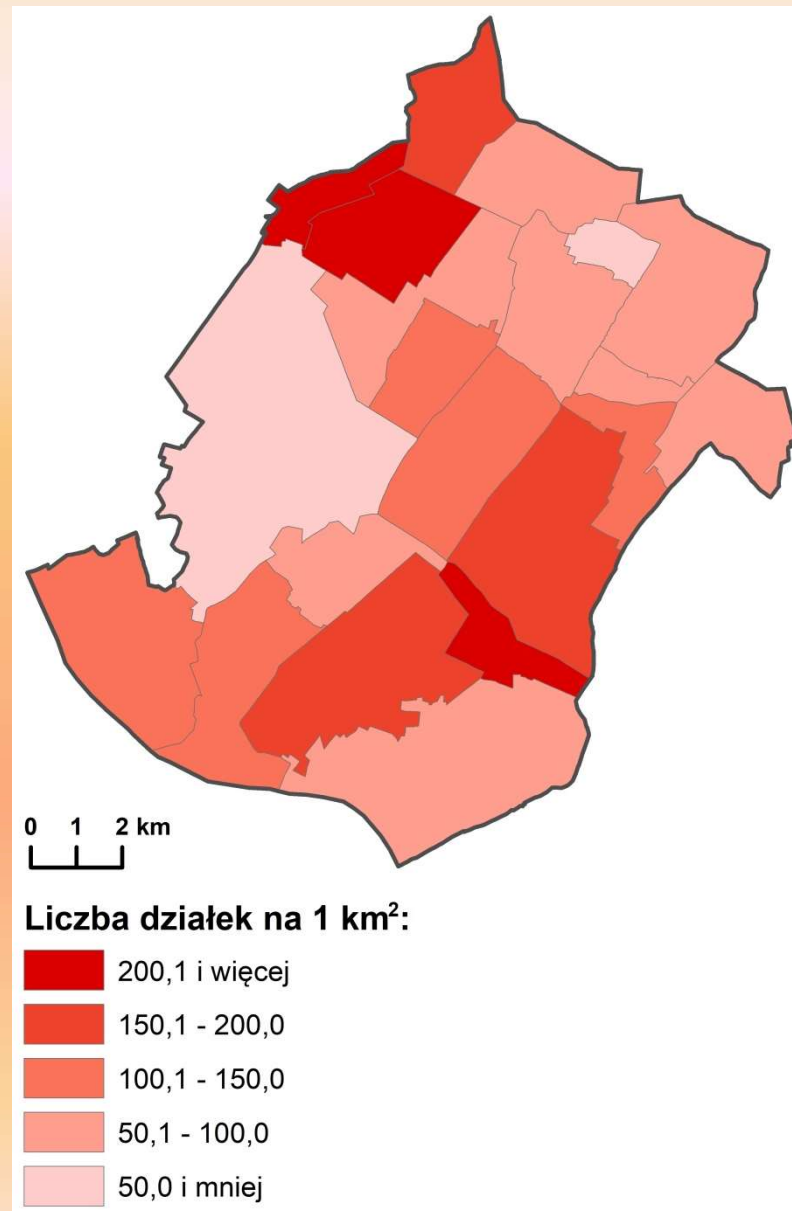
Urząd Gminy	Jordan (ciek)	bagna
numeracja drogi krajowej	cieki	grunty orne
numeracja drogi wojewódzkiej	drogi krajowe	jeziora
	drogi wojewódzkie	koryto Wisły
	drogi powiatowe	lasy
	inne drogi	łąki
	linia kolejowa	zabudowa
	granica miejscowości	
	granica gminy	

Zródło: Opracował mgr Karol Piatkowski w programie ArcGIS-ArcMap 10 na podstawie:
<https://gis-support.pl/baza-wiedzy/dane-do-pobrania/>
<http://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/img/guest/ORTO/MapServer/WMServer>
<http://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/img/guest/TOPO/MapServer/WMServer>

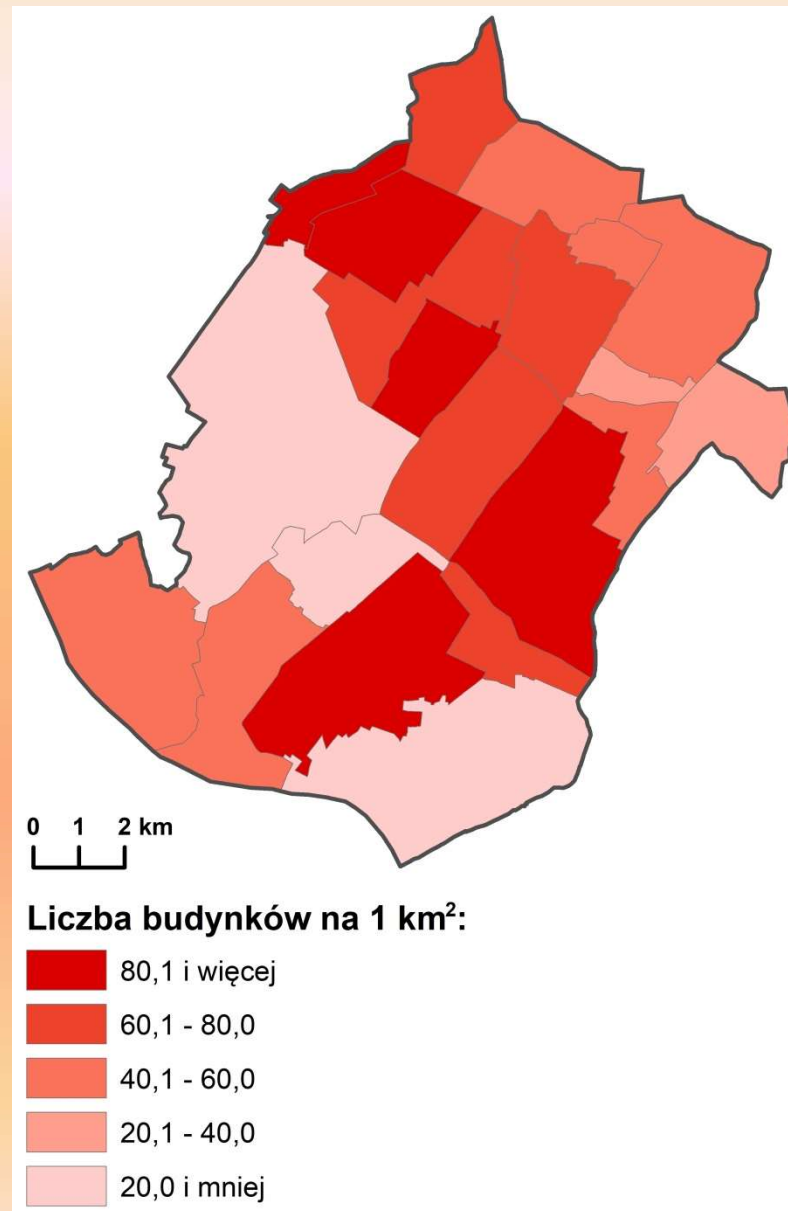
Ryc. Gęstość zaludnienia w obrębach ewidencyjnych gminy Obrowo w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ewidencji Bieżącej Gminy Obrowo

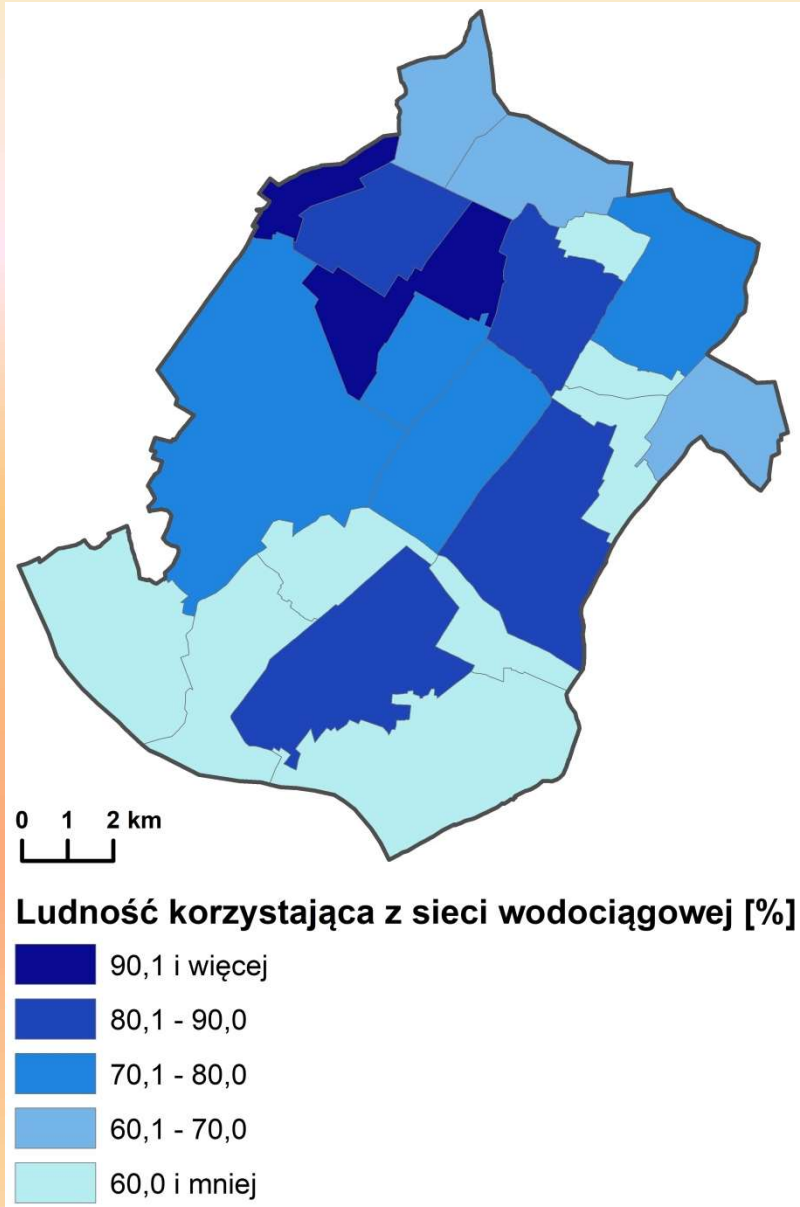
Ryc. Liczba działek na 1 km² powierzchni w obrębach ewidencyjnych gminy Obrowo w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o Stanie Gminy Obrowo (2018)

Ryc. Liczba budynków na 1 km² powierzchni w obrębach ewidencyjnych gminy Obrowo w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o Stanie Gminy Obrowo (2018)

Ryc. Odsetek ludności korzystający z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w obrębach ewidencyjnych gminy Obrowo w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Referatu Wodno-Ściekowego Urzędu Gminy Obrowo

Potencjał gmin powiatu toruńskiego - funkcje

Tab. Ocena potencjału gmin powiatu toruńskiego w kierunku podstawowych funkcji

Nazwa gminy	Funkcje					Profil funkcjonowania
	Rolniczo-leśna	Przyrodniczo-krajobrazowa	Rezydencjonalno-mieszkaniowa	Turystyczno-rekreacyjna	Spoleczno-kulturowa	
	%					Dominujący
Chełmża	82,3	22,4	48,7	60,7	76,5	Zrównoważony
Czernikowo	72,5	75	33,7	74,2	3	Przyrodniczo-krajobrazowy
Lubicz	86,6	38,3	92,2	64,5	31,3	Rezydencjonalno-mieszkaniowy
Łubianka	77,4	26,7	59,8	68,7	71,5	Zrównoważony
Łysomice	68,1	43,5	83,4	88,2	27,4	Rolniczy
Obrowo	31,7	52,0	46,7	47,8	66,6	Zrównoważony
Wielka Nieszawka	4,1	79,5	75,0	75,3	61,0	Przyrodniczo-krajobrazowy
Zławieś Wielka	76,1	56,8	78,2	35,0	56,5	Zrównoważony

Źródło: Opracował A. Linkowski (2019) na podstawie Raportu Końcowego Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk podczas ćwiczeń: Rozwój obszarów wiejskich w ramach modułu: Rozwój miast i obszarów wiejskich na kierunku: Zintegrowane Planowanie Rozwoju

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobrze rozwinięty układ sieci osadniczej – położenie Torunia i Bydgoszczy nad rzeką Wisłą w centralnej części województwa 2. Dośrodkowy układ sieci transportowych 3. Wysoki wskaźnik lesistości 4. Dobry stan rozwoju infrastruktury technicznej na tle województwa kujawsko-pomorskiego 5. Wysoki poziom nauczania 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zanik rolnictwa w strefie podmiejskiej 2. Niekontrolowana suburbanizacja w pobliżu największych miast 3. Słaba dostępność komunikacyjna międzynarodowa, krajowa i regionalna 4. Niski poziom przedsiębiorczości 5. Niski poziom kapitału ludzkiego i społecznego 6. Innowacyjność
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowe zagospodarowanie Doliny Dolnej Wisły 2. Potencjał gospodarczy i turystyczny Wisły 3. Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez zwiększenie liczby kursów PKP i PKS oraz skrócenie czasu podróży 4. Współpraca samorządu lokalnego 5. Rozwój sektora rolno-spożywczego, zwłaszcza w pobliżu węzłów autostrad i dróg ekspresowych 6. Energetyka odnawialna (m.in. z produkcji rolnej) 7. Turystyka zdrowotna 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dalsza postępująca niekontrolowana suburbanizacja 2. Zmiany klimatyczne (głębokie niżówki na Wiśle) 3. Drenaż intelektualny 4. Brak rządowych inwestycji na terenie województwa, szczególnie w zakresie transportu 5. Rosnące dysproporcje w zakresie infrastruktury technicznej pomiędzy MOFOW a resztą regionu 6. Podwójne starzenie się społeczeństwa

Literatura

- Gierańczyk G., Krajewska M. 2017. *Zmiany zachowań migracyjnych w województwie kujawsko-pomorskim*, 10 (677), s. 69-84.
- Kacprzak E., Głębocki B. 2016. *Urban sprawl a zmiany zasobów użytków rolnych na obszarach wiejskich*. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, 34: 99-118.
- Kaczmarek T. 2017. *Implementacja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) w miejskich obszarach funkcjonalnych*. Przykład metropolii Poznań. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna* 40: 9–24.
- Kondracki J. 1998. *Geografia regionalna Polski*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
- Kozłowski L., Wajer Z., Brzezińska-Rawa A., Dziekoński O., Bielska B., Birek E., Flanz S., Goszczyński W., Karwacki A., Knieć W., Koziński G., Kurowska I., Marciniak Ż., Marcysiak T., Mentkowski P., Muszyńska-Jeleszyńska D., Podhorecki A., Rogatka K., Skowroński J. W., Skrzatek M., Sobczak-Piąstka J., Sobiech M., Wincek A., Wrońska A., Wroński S. 2017. *Kształtowanie ładu przestrzenne w województwie kujawsko-pomorskim. Diagnoza i działania*. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. *Kujawsko-Pomorskie Studia Regionalne*, Toruń.
- Kubiak-Wójcicka K., Piątkowski K. 2017. *Evaluation of water and wastewater infrastructure in communes of Kujawsko-Pomorskie Voivodeship*. *Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich*, III (1).

Literatura

Piątkowski K. 2019. *Wyzwania polityki przestrzennej miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego (MOFOW) – Bydgoszcz i Torunia*. Przegląd Planisty. Czasopismo Studentów Gospodarki Przestrzennej. Integracja Metropolitarna. Nr 3. Akademickie Koło Naukowe Gospodarki Przestrzennej. Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań (<http://akngp.home.amu.edu.pl/wp-content/uploads/2019/02/PP3.pdf>; dostęp: 17.04.2019).

Ravenstein E. G. 1985. *The laws of migration*. Journal of the Royal Statistical Society, 1 (48), s. 167-227.

Szczepańska M. 2018. *Zieleń na terenach wiejskich i zurbanizowanych*. [W:] Kalbarczyk E. (red.). *Przyrodnicze podstawy zintegrowanego planowania rozwoju*, Poznań, s. 51-69.

Szymańska D., Biegańska J. 2011a. *Obszary podmiejskie dużych miast w Polsce w świetle migracji stałych*. [W:] Soja M., Zborowski A. (red.), *Człowiek w przestrzeni zurbanizowanej*. Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, s. 83-98.

Szymańska D., Biegańska J. 2011b. *Obszary wiejskie w Polsce w świetle analizy wybranych elementów infrastruktury i mieszkalnictwa*. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, 14: 59-74.

Źródła internetowe

Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> (dostęp: 16.07.2019).

Baza Corine Land Cover 2018: <http://clc.gios.gov.pl/index.php/clc-2012/o-clc2012> (dostęp: 16.07.2019).

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020. Plan modernizacji 2020+; Załącznik do uchwały Nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r.

Uchwała nr 30/1135/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie określenia obszarów funkcjonalnych w województwie kujawsko-pomorskim i ich granic (<http://bip.kujawsko-pomorskie.pl/uchwala-nr-30113516-zarzadu-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-z-dnia-27-lipca-2016-r-w-sprawie-okreslenia-obszarow-funkcjonalnych-w-wojewodztwie-kujawsko-pomorskim-i-ich-granic/>; dostęp: 02.11.2018).

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945, z 2019 r. poz. 60, 235, 730, 1009).

Zapraszamy do gminy Obrowo

Karol Piątkowski

Załączniki

Tab. 1. Struktura użytkowania gruntów ogółem w powiecie toruńskim w 2002 r.

Nazwa gminy	Areal	w tym							
		Użytki rolne		Lasy		Grunty zabudowane i zurbanizowane		Pozostałe	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Gminy miejskie (1)									
Chelmża	783	336	42,91	5	0,64	307	39,21	135	17,24
Gminy wiejskie (2)									
Chelmża	17872	15737	88,05	288	1,61	561	3,14	1286	7,20
Czernikowo	16937	7688	45,39	7359	43,45	616	3,64	1274	7,52
Lubicz	10603	6916	65,23	1967	18,55	860	8,11	860	8,11
Łubianka	8464	7448	88,00	438	5,17	257	3,04	321	3,79
Łysomice	12734	8819	69,26	2833	22,25	516	4,05	566	4,44
Obrowo	16197	8548	52,78	6009	37,10	600	3,70	1040	6,42
Wielka Nieszawka	21628	1698	7,85	11469	53,03	837	3,87	7624	35,25
Zławieś Wielka	17753	11147	62,79	4132	23,27	640	3,61	1834	10,33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii wykorzystanych podczas ćwiczeń
Rozwój obszarów wiejskich w ramach modułu: Rozwój miast i obszarów wiejskich na kierunku: Zintegrowane Planowanie Rozwoju

Załączniki

Tab. 2. Struktura użytkowania gruntów ogółem w powiecie toruńskim w 2018 r.

Nazwa gminy	Areal	w tym							
		Użytki rolne		Lasy		Grunty zabudowane i zurbanizowane		Pozostałe	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Gminy miejskie (1)									
Chelmża	784	335	42,73	1	0,13	333	42,47	115	14,67
Gminy wiejskie (2)									
Chelmża	17895	15974	89,27	279	1,56	864	4,83	778	4,35
Czernikowo	17014	7584	44,58	7827	46,00	533	3,13	1070	6,29
Lubicz	10575	6877	65,03	2045	19,34	1259	11,91	394	3,73
Łubianka	8450	7467	88,37	458	5,42	436	5,16	89	1,05
Łysomice	12694	8693	68,48	2932	23,10	864	6,81	205	1,61
Obrowo	16217	8356	51,53	6261	38,61	950	5,86	650	4,01
Wielka Nieszawka	21622	1723	7,97	18591	85,98	648	3,00	660	3,05
Zławieś Wielka	17791	11623	65,33	4347	24,43	890	5,00	931	5,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii wykorzystanych podczas ćwiczeń
Rozwój obszarów wiejskich w ramach modułu: Rozwój miast i obszarów wiejskich na kierunku: Zintegrowane Planowanie Rozwoju